

Макарова Емма Вікторівна

старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу
Факультету музичного мистецтва і хореографії
Київський університет імені Б. Грінченка, Україна

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА В ОПЕРНОМУ КЛАСІ В СИСТЕМІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

***Анотація.** В статті розглянуто проблему підготовки студентів до професійної діяльності, висвітлено особливості формування вокально-виконавських знань, умінь і навичок у процесі навчання в оперному класі в системі університетської освіти. Розглянуто сутність готовності майбутнього спеціаліста до професійного саморозвитку у процесі вокально-виконавської підготовки, висвітлено критерії та показники її сформованості, виокремлено кластери компетентності як освітнього результату досліджувального питання. Проаналізовано різні підходи до визначення сутності та специфіки вокально-виконавської сценічно-оперної діяльності; окреслено основні знання, уміння, навички якими повинен володіти сучасний оперний діяч. Підкреслено, що в останні роки зростає потреба в формуванні компетентності студентів у процесі здобуття ними вищої вокально-професійної освіти та умов її реалізації.*

Інтеграція української вокальної освіти і українського оперного театру до Європейського простору передбачає використання нових стратегій та інноваційних технологій, спрямованих на підготовку конкурентно спроможних фахівців. У зв'язку з цим виникає необхідність в організації такої системи підготовки студентів, яка забезпечувала б цілеспрямований процес професійного розвитку майбутнього фахівця, зокрема в оперному класі. Тому створення умов для формування готовності студента для професійного розвитку сьогодні є одним з основних завдань виховання майбутніх спеціалістів вокального мистецтва.

Аналіз публікацій з дослідженої проблеми показує, що різні аспекти виховання спеціаліста в оперному класі спеціалізованих вищих навчальних музичних закладів знайшли відображення в наукових працях зокрема В.Г.Антонюк, М.В. Микіші, В. Голубєва, Вальберг Вербек-Свердстрем та ін. Окремі аспекти теорії самореалізації і самовдосконалення в педагогічному процесі взагалі і вокально-педагогічному процесі зокрема досліджено такими вітчизняними вченими як О. Вознюк, С.Кліпко, Ю. Юцевич. Проте питання організації підготовки студентів в оперному класі в системі університетської освіти не знайшло належного наукового обґрунтування, що і визначило завдання цього дослідження.

Мета і завдання статті: науково обґрунтувати особливості вокально-сценічної підготовки майбутніх спеціалістів вокального мистецтва в оперному класі, що забезпечить оптимальну організацію навчального процесу з урахуванням новітніх досягнень вокально-педагогічної науки.

Особливості цього виду фахової підготовки студентів можна дослідити й обґрунтувати за допомогою таких категорій, як відкритість і самоорганізація. Відкритість ми розглядаємо на трьох рівнях;

- 1) Відкритість системи оперної підготовки майбутніх співаків як складова, динамічного інтегрованого утворення;
- 2) Відкритість суб'єктів навчального процесу викладач-студент;

3) Відкритість об'єкта (оперного твору) самоорганізацію студентів ми розуміємо як комбіновану взаємодію двох процесів, що здійснюються на рівні студентів класу і на рівні окремих студентів.

Формування основ професіоналізму майбутнього спеціаліста оперного мистецтва у вищому навчальному закладі може здійснюватися шляхом глибокої інтеграції фахово-вокальних та акторських знань, їх особистого осмислення, а також розвитку умінь проектувати результат музично-виконавської діяльності та здійснювати її рефлексивну корекцію на основі емоційного осягнення художнього змісту оперних партій на індивідуальних заняттях. У студента мають формуватися професійні уміння, комплекс яких передбачає усвідомлення і використання певних засобів вокально-виконавської діяльності, зокрема здатність бачити і вирішувати проблеми власного виконавського розвитку. Це надасть можливість студенту усвідомити себе як фахівця здатного до самореалізації на основі властивих саме йому професійних рис. [1].

У Фаховій підготовці в оперному класі у вищому навчальному закладі можна виділити три основні компоненти – зміст, процес і результат. Зміст фахової підготовки в оперному класі регламентується нормативними документами (професійна програма, навчальний план). До складових змісту оперно-фахової підготовки майбутніх спеціалістів музичного мистецтва відноситься:

- мета (оволодіння оперним мистецтвом);
- завдання (навчитися співати оперні спектаклі різних епох і стилів, оволодіваючи вокальну техніку притаманну кожній епохи);
- навчитися складати художні характеристики виконуваних персонажей і втілювати їх в життя.

Відповідно до змісту здійснюється сам процес підготовки майбутніх спеціалістів. Зміст і процес оперної підготовки студентів глибоко пов'язані між собою і орієнтовані на кінцевий результат- формування оперно- фахової компетентності майбутнього фахівця.

Таким чином метою дисципліни «Оперний клас» є підготовка студентів до професійної діяльності, в якій передбачено розвиток голосу студента і його виконавських можливостей.

У переважній більшості європейських країн орієнтиром і критерієм вищих навчальних закладів є базові компетентності – це ті головні особистісні якості які потрібні людині , щоб відповідати сучасним вимогам .

Серед ключових (базових) компетентностей доктор Х. Кнауф ,наприклад, виділяє наступні: соціальну(вміння уникнути конфліктів); методичну (здатність здатність розв'язувати проблеми й абстрактно мислити); фахову[2].

Таким чином завданням дисципліни « Оперний клас» стає підготовка висококваліфікованих фахівців в сфері вокалу при взаємозв'язку з формуванням ключових компетентностей, пов'язаних з формуванням особистості, спрямованої на професійно-творчий розвиток, вокально-художнє мислення та готовність до самоорганізації і самовдосконалення.[3]

Програма оперного класу передбачає у студентів розвиток:

- вокально-технічних навичок;
- розуміння якості механізмів звуку;
- доведення до автоматизму вокально- творчих навичок у системі свідомого володіння голосом, удосконалення виконавського досвіду;
- доведення переходу виконання оперних партій від свідомого до підсвідомого рівня;
- передбачає акцентоване вивчення оперних творів, визначеного стильового і жанрового напрямку;
- передбачає оволодіння знаннями змісту і характеру оперних творів від часів зародження оперного мистецтва 917 сторіччя) до опери-модерн (21сторіччя).

В програмі ураховані такі особливості організації процесу навчання як цілеспрямована систематизація оперного репертуару на засадах історико- стилізованого і жанрового підходу.

Отже проблема підвищення ефективності та якості оперно-вокальної професійної підготовки в оперному класі може бути вирішена шляхом удосконалення процесу навчання за допомогою впровадження нових технологій вокально-виконавської культури.

Список використаних джерел:

---

1. Микиша М. Практичні основи вокального мистецтва К.Муз. Україна 1971 337ст.
2. Корнілова А. Ключові кваліфікаційні компетентності особистості у вищих навчальних закладах Німеччина А.Корнілова //Шляхи освіти 2005р.-№3-с 8-22.
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: Світовий досвід/під зам. редакц.О.В.Овчарук К.Кіс 2004р.-с -112.
4. Олексюк О.М. Кондратенко Г.Г. Ляшенко О.Д. Вступ до спеціальності Навч. Посібник – К – 2011 с- 102-107.